

ВІННИЦЬКА МІСЬКА РАДА

Р І Ш Е Н Н Я

Від 28.01.2022 № 858
м. Вінниця

17 сесія 8 скликання

Про проголошення Зеленого курсу Вінниці

Враховуючи другий національно визначений внесок України до Паризької угоди, схвалений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30 липня 2021 р. № 868-р, керуючись статтею 25, частиною 1 статті 59 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», міська рада

ВИРІШИЛА:

1. Затвердити Декларацію Про Зелений курс Вінниці, згідно з додатком 1.
2. Затвердити Дорожню карту заходів Вінницької міської територіальної громади для реалізації Зеленого курсу Вінниці до 2030 року, згідно з додатком 2.
3. Департаментам міської ради при розробці стратегічних, програмних та документів державного планування Вінницької міської ради враховувати питання пом'якшення та адаптації до змін клімату.
4. Виконавчим органам міської ради, підприємствам, установам та організаціям, які визначені відповідальними виконавцями, забезпечити реалізацію Дорожньої карти заходів Вінницької міської територіальної громади для реалізації Зеленого курсу Вінниці до 2030 року та щороку за підсумками I-го півріччя до 15 липня року і II-го півріччя відповідно до 20 січня року наступного за звітним інформувати департамент економіки і інвестицій міської ради.
5. Департаменту економіки і інвестицій міської ради на підставі звітів відповідальних виконавців щорічно до 01 березня року наступного за звітним подавати на затвердження Вінницькій міській раді звіт про хід виконання Дорожньої карти заходів Вінницької міської територіальної громади для реалізації Зеленого курсу Вінниці до 2030 року.
6. Контроль за виконанням даного рішення покласти на постійну комісію міської ради з питань містобудування, будівництва, земельних відносин та охорони природи (А. Іващук).

Міський голова

С.Моргунов

Декларація Про Зелений курс Вінниці

Зважаючи на останні тенденції національної політики та законодавства України, спрямовані на врахування екологічних та кліматичних викликів, зокрема прийняття другого Національно визначеного внеску України до Паризької угоди,

враховуючи значний вплив від проголошення Європейським Союзом Європейського зеленого курсу у грудні 2019 року та його амбітну мету з досягнення кліматично нейтральної Європи до 2050 року,

визнаючи важливу роль міст у скороченні викидів парникових газів, декарбонізації усіх сфер суспільного життя та зеленому переході країни,

Вінницька міська рада проголошує Зелений курс Вінниці як стратегічний напрямок розвитку Вінницької міської територіальної громади та основу для розробки і впровадження усіх політик, розвитку інфраструктури та залучення інвестицій.

Амбітні плани громади щодо кліматичної нейтральності міста, декарбонізації економіки, сільського господарства, транспорту, збереження біорізноманіття та забезпечення належної екологічної якості життя мешканців сприятимуть досягненню Цілей сталого розвитку та перетворенню Вінниці на лідера зелених змін в Україні.

Досягнення кліматичної нейтральності лежить в основі Зеленого курсу Вінниці та є його центральним елементом. Амбітні плани щодо скорочення викидів парникових газів будуть супроводжуватись проведенням оцінки вразливості міста до змін клімату та впровадженням заходів з кліматичної адаптації міста. Питання адаптації до зміни клімату розглядатимуться у тісному взаємозв'язку з іншими секторами, зокрема, біорізноманіттям, розвитком міської інфраструктури, охороною здоров'я, будівництвом, освітою тощо.

Декарбонізація енергетичної системи, перехід на відновлювані джерела енергії (ВДЕ), підтримка енергоефективності є критично важливими для досягнення кліматичних цілей громади. Стратегія розвитку Вінницької міської територіальної громади до 2030 року - Стратегія 3.0 та Концепція інтегрованого розвитку м. Вінниці 2030 вже визначає Вінницю як енергоефективне місто, яке враховує глобальні зміни клімату, енергетичну безпеку та енергонезалежність, вичерпність природних ресурсів.

У довгостроковій перспективі модернізація та розвиток економіки і сільського господарства Вінниці тісно пов'язані з декарбонізацією та скороченням їх вуглецевого сліду. Саме модернізовані галузі промисловості та сільського господарства з нульовими чи мінімальними викидами будуть конкурентними на ринку ЄС. Важливими є плани розвитку нових галузей промисловості, зокрема ІТ сектору, креативної економіки, зеленої енергетики. Зелений курс сприятиме переорієнтації малих та середніх підприємств на

виробництво екологічних товарів та надання екологічних послуг, а також перехід на сталі практики ведення бізнесу.

Сталий та зелений транспорт є одним з важливих шляхів реального скорочення викидів CO₂. Питання збалансованого функціонування транспортної системи міста розглядається важливим елементом сталого екологічного розвитку. Тому Вінницька міська територіальна громада декларує орієнтацію на надання пріоритету екологічному автотранспорту в місті, оптимізацію сфери паркування, використання альтернативного та екологічно безпечних видів міської мобільності.

Досягнення нульового забруднення території громади є важливою складовою зеленого переходу, адже покращення якості повітря, вод, ґрунтів, зменшення забруднення шумом, мікропластиком, скорочення кількості відходів та покращення їх переробки і повторного використання нерозривно пов'язані з покращенням здоров'я громадян та підвищенням їх екологічної якості життя.

Сприяння зеленій інфраструктурі та природоорієнтованим рішенням є запорукою відновлення екосистем міста та забезпечення тісного взаємозв'язку між людиною і природою. Збереження та збільшення міських зелених зон, включення питань охорони та збереження міського біорізноманіття в міське планування, долучення громади до європейських платформ з реалізації Європейського зеленого курсу має стати важливим елементом Зеленого курсу Вінниці.

Зелений курс Вінниці базується на вже існуючих стратегіях, планах та програмах, що містять прогресивні ідеї у сферах Європейського зеленого курсу. Тим не менше, для досягнення Зеленого курсу Вінниці необхідно переглянути політику та впроваджувати заходи для скорочення викидів парникових газів, постачання чистої енергії для промисловості та споживачів, розвитку сталої інфраструктури, транспорту, сільського господарства, циркулярної економіки, досягнення нульового забруднення та збереження біорізноманіття.

Реалізація Зеленого курсу Вінниці потребує активного залучення та співпраці усіх зацікавлених сторін: влади, бізнесу, громадськості, науковців, громадян Вінницької міської територіальної громади. Лише синергія зусиль та розуміння нагальності екологічних і кліматичних викликів забезпечить швидкий та ефективний перехід громади до кліматичної нейтральності. Важливими компонентами просування ідеї зеленої трансформації Вінниці є промоційно-інформаційний та навчальний компоненти, які стосуються усіх зацікавлених сторін та усіх сфер Європейського зеленого курсу, а також створення нових та використання уже існуючих партнерств (взаємодія з сусідніми громадами, співпраця бізнесу і науки, співпраця влади та навчальних закладів тощо).

Для практичної імплементації Зеленого курсу Вінниці приймається Дорожня карта, що визначає конкретні завдання, відповідальних виконавців та терміни реалізації на період до 2030 року. Дорожня карта слугуватиме орієнтиром руху Вінницької міської територіальної громади у напрямку зеленої трансформації та сприятиме залученню зелених інвестицій, модернізації, впровадженню інновацій та цифровізації громади.

Дорожня карта заходів Вінницької міської територіальної громади для реалізації Зеленого курсу Вінниці до 2030 року

Вінницька міська територіальна громада бере на себе зобов'язання з досягнення зеленого переходу та кліматичної нейтральності та визначає завдання, відповідальних і терміни реалізації у таких сферах: запобігання змінам клімату та адаптація до них, стала та розумна мобільність, біорізноманіття, відходи, промислова політика, стале харчування і зелене сільське господарство, енергетика та енергоефективність, нульове забруднення.

1. Запобігання змінам клімату та адаптація до них

Питання зміни клімату – наскрізна тема Європейського зеленого курсу, нової політики ЄС, що спрямована на озеленення усіх сфер, зокрема енергетики, сільського господарства, промисловості, біорізноманіття, нульового забруднення, сталої мобільності, фінансів, торгівлі.

Європейський кліматичний пакт - інструмент для підвищення кліматичної свідомості мешканців європейських міст та взаємодії усіх стейкхолдерів для пошуку кліматично орієнтованих рішень.

Для комплексної роботи з цією темою планується:

Захід	Відповідальний	Термін
Реорганізація відділу з охорони довкілля та моніторингу якості атмосферного повітря в структурі Департаменту економіки і інвестицій міської ради.	Департамент економіки і інвестицій міської ради	2022
Проведення оцінки вразливості міста до змін клімату.	Департамент економіки і інвестицій міської ради, КП «Інститут розвитку міст»	2022
Розробка та імплементація Стратегії з адаптації міста до зміни клімату та плану дій як компоненту її реалізації.	Департамент економіки і інвестицій міської ради	2022-2023
Приведення у відповідність Плану дій сталого енергетичного розвитку та клімату до Другого національно визначеного внеску України до Паризької угоди.	Департамент енергетики, транспорту та зв'язку міської ради	2022

Врахування кліматичного аспекту у щорічному проведенні Бюджету громадських ініціатив та реалізації проєктів-переможців.	Департамент правової політики та якості міської ради	2022
Проведення активної просвітницької роботи щодо кліматичних питань (формальна та неформальна освіта), популяризація кліматично дружньої поведінки. Впровадження інструментів Європейського кліматичного пакту у громаді.	КП «Інститут розвитку міст», департамент економіки і інвестицій міської ради	постійно
Вивчення досвіду та використання кращих практик міст ЄС.	Департамент економіки і інвестицій міської ради, КП «Інститут розвитку міст»	постійно
Налагодження партнерства з іншими містами України, активна участь в роботі Асоціації міст України, Асоціації енергоефективних міст України задля спільного досягнення цілей кліматичної нейтральності.	Департаменти міської ради: економіки і інвестицій; енергетики, транспорту та зв'язку, КП «Інститут розвитку міст»	постійно
Врахування питань пом'якшення та адаптації до змін клімату при розробці стратегічних, програмних та документів державного планування Вінницької міської ради.	Виконавчі органи Вінницької міської ради	постійно
Втілення демонстраційних проєктів, заснованих на природоорієнтованих рішеннях у відповідь на кліматичні загрози.	Департаменти міської ради: економіки і інвестицій; комунального господарства та благоустрою. КП «Інститут розвитку міст»	постійно
Врахування питань адаптації до зміни клімату та результатів оцінки вразливості і супутніх ризиків при плануванні та забудові нових територій у разі оновлення Генерального плану міста Вінниці.	Департамент архітектури та містобудування міської ради	2023-2024

Кліматично нейтральні рішення – рішення, які сприяють досягненню нульових викидів парникових газів.

Кліматично дружня поведінка – головним чином, мається на увазі поведінка громадян/мешканців міста, яка завдає мінімальної шкоди довкіллю та не сприяє збільшенню кліматичного сліду (наприклад, відмова від користування автомобілем на користь громадського транспорту чи велосипеда, купівля продуктів місцевих виробників, ремонт товарів вжитку замість купівлі нових, тощо).

Природоорієнтовані рішення – це дії, спрямовані на захист, ефективний менеджмент і відновлення природних чи модифікованих екосистем, які відповідають на суспільні виклики в ефективний і гнучкий спосіб, водночас створюючи переваги для людей та біорізноманіття» (за визначенням Міжнародного об'єднання для збереження природи (IUCN)).

2. Біорізноманіття

Біорізноманіття (або біологічне різноманіття) – відповідно до Конвенції про охорону біологічного різноманіття 1992 року, стороною якої є й Україна, – різноманітність живих організмів з усіх джерел, включаючи, серед іншого, наземні, морські та інші водні екосистеми і екологічні комплекси, частиною яких вони є; це поняття включає в себе різноманітність у рамках виду, між видами і різноманіття екосистем.

Стратегія ЄС з біорізноманіття до 2030 року має на меті повернути природу у наше життя та відновити ґрунтові екосистеми, збільшити кількість лісів, відновити добрий стан водойм, озеленити міські зони. Шляхами до таких змін є розробка та прийняття нового законодавства у сфері охорони повітря, зменшення шумового забруднення, збереження міського біорізноманіття; створення платформи міського озеленення через Угоду про зелені міста ЄС та її ініціативи Green Capital of Europe («Зелена столиця Європи») та European Green Leaf («Європейське зелене листя»), які винагороджують досягнення зеленої політики і кліматичне лідерство влади міст визнанням і коштами на озеленення та іншу міську зелену інфраструктуру, надають технічну допомогу у співпраці з Угодою мерів. Ще одним напрямком є розвиток онлайн інструментів, що дозволяють містам проводити оцінку їх екологічних показників, оцінювати прогрес у порівнянні з іншими подібними містами, обмінюючись найкращими практиками та досвідом і відстежуючи позитивні наслідки та зміни у часі та залучення громадян.

Для комплексної роботи у цій сфері планується:

Захід	Відповідальний	Термін
Створення єдиної концепції озеленення (Зелений каркас) \ Програми відновлення міського біорізноманіття до 2030 року.	Департамент комунального господарства та благоустрою, департамент економіки	2022-2024

	і інвестицій міської ради, КП «Інститут розвитку міст»	
Розробка онлайн інструменту моніторингу зелених насаджень у реальному часі (онлайн реєстр зелених насаджень).	Департаменти міської ради: комунального господарства та благоустрою, економіки і інвестицій, інформаційних технологій; МКП «Вінницязеленбуд»; КП «Інститут розвитку міст»	2022
Розробка та затвердження Концепції розвитку блакитно-зеленої інфраструктури на основі річкової мережі міста.	Департамент комунального господарства та благоустрою, департамент економіки і інвестицій міської ради, КП «Інститут розвитку міст»	з 2023

Блакитно-зелена інфраструктура – це підхід до містобудування, в якому проектування натуралістичної або повністю штучної інфраструктури в місті має на меті забезпечити весь цикл використання води у місті. Це може покращити надання екосистемних послуг, пов'язаних з водою (зменшення забруднення повітря, зрошення парків, забезпечення місцевою питною водою), а також запобігання шкоді, наприклад, затопленню та розповсюдженню забруднювачів. Ця інфраструктура включає «дощові сади», які являють собою невеликі, спеціально побудовані сади, де стічні води від дощу збираються, а забруднення та осаді фільтруються у ґрунт; «біошляхи» або западини, де вода повільно стікає, а забруднення та осаді збираються і фільтруються у ґрунт чи інший структурний матеріал; водойми; відновлені річки з вологими луками, де вони можуть меандрувати (вигинатися природно); водно-болотні угіддя для біомеліорації; міські дерева; невеликі міські парки; зелені дахи та зелені стіни.

3. Нульове забруднення

План дій ЄС з нульового забруднення встановлює такі заходи та дії на рівні ЄС із досягнення нульового забруднення вод, ґрунтів, повітря до 2050 року: узгодження стандартів якості повітря ЄС з останніми рекомендаціями ВООЗ;

перегляд стандартів якості води, включаючи річки та моря ЄС; перегляд більшості законодавства ЄС про відходи з метою їх адаптації до принципів чистої та циркулярної економіки та інші. Серед основних цілей плану до 2030 року є зменшення на 55% кількості передчасних смертей, спричинених забрудненням повітря; зменшення на 50% загальної кількості відходів, в тому числі на 30% – мікропластику, що викидається у довкілля; зменшення втрат поживних речовин та використання хімічних пестицидів на 50%; зменшення на 25% екосистем ЄС, де забруднення повітря загрожує біорізноманіттю; зменшення на 30% частки людей, яких хронічно турбує транспортний шум; істотне зменшення утворення відходів та зменшення на 50% залишкових побутових відходів. Питання нульового забруднення також регулюють Стратегія хімічної сталості та План дій з циркулярної економіки ЄЗК.

Для комплексної роботи у цій сфері планується:

Захід	Відповідальний	Термін
Розробка і реалізація Стратегії нульового забруднення Вінниці до 2050 року та плану заходів на її виконання.	Департамент економіки і інвестицій міської ради	2023
Включення в план реалізації Стратегії розвитку Вінницької міської територіальної громади до 2030 року цифровізацію сфер ЄЗК.	Департаменти міської ради: економіки і інвестицій, інформаційних технологій.	2022

4. Промислова політика

Основне завдання промислової стратегії в рамках Європейського зеленого курсу – прискорити перехід промисловості на сталу модель інклюзивного зростання. Серед першочергових завдань – декарбонізація енерго-інтенсивних секторів, забезпечення достовірної інформації про «зелені» товари, реформа законодавства з питань відходів, розвиток цифрового сектору.

Серед «пріоритетних стовпів» розвитку Вінниці – модернізація та розвиток економіки, а в довгостроковій перспективі місто розглядається як «конкурентоспроможне українське місто на мапі Східної Європи». Тому громада має бути готовою до конкуренції з високотехнологічними виробництвами інших країн. Особливо це актуально щодо основних галузей промисловості (харчова, деревообробна, текстильна та машинобудівна), які, у випадку їх орієнтації на ринки ЄС, будуть вразливими до нових правил та принципів ЄЗК. Перш за все, це пов'язано з планами ЄС впровадити механізм карбонового коригування імпорту (СВАМ).

Важливими є плани розвитку нових галузей промисловості, зокрема ІТ сектору, креативної економіки, зеленої енергетики.

Для комплексної роботи планується:

Захід	Відповідальний	Термін
<p>Сприяння участі підприємств Вінниці у зелених альянсах ЄС:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● сировинних матеріалів (European Raw Materials Alliance); ● чистого водню (European Clean Hydrogen Alliance); ● батарейковий (European Battery Alliance). 	<p>Департамент економіки і інвестицій міської ради</p>	<p>з 2022</p>
<p>Системна робота над «озелененням» індустріальних парків.</p>	<p>Департамент економіки і інвестицій міської ради, КП «ВМЦІ»</p>	<p>постійно</p>
<p>Створення промислового кластеру, що працює за принципами циркулярної економіки.</p>	<p>Департамент економіки і інвестицій міської ради, КП «ВМЦІ»</p>	<p>2023</p>
<p>Дослідження питання фінансування зеленого переходу як одного з важливих питань у контексті ЄЗК та його врахування у галузевих документах (програмах).</p>	<p>Департамент економіки і інвестицій міської ради</p>	<p>з 2022</p>
<p>Оновлення Програми розвитку малого та середнього підприємництва з врахуванням:</p> <ul style="list-style-type: none"> - інтеграції зеленої складової, особливо у контексті інформування про можливості/загрози, пов'язані із впровадженням ЄЗК, екологічні товари та послуги, СВМ (механізм карбонового коригування імпорту); - основних принципів Стратегії ЄС для малого і середнього бізнесу, а саме: посилення спроможності та підтримки МСП у переході до сталості та діджиталізації; - зменшення регуляторного тиску та покращення доступу на ринок; - покращення доступу до фінансування для МСП. 	<p>Департамент економіки і інвестицій міської ради</p>	<p>2023, постійно</p>

Оновлення Програми сприяння залученню інвестицій з наголосом на сприянні зеленим інвестиціям та інтеграцією зеленої складової, особливо у контексті інформування про можливості/загрози, пов'язані із впровадженням ЄЗК.	Департамент економіки і інвестицій міської ради	2023
Створення спеціальної програми/сервісу щодо долучення малих і середніх підприємств до Європейської мережі підприємств (Enterprise Europe Network).	Департамент економіки і інвестицій міської ради	2022
Сприяння переорієнтації МСП на виробництво екологічних товарів та надання екологічних послуг, а також перехід на сталі практики ведення бізнесу.	Департамент економіки і інвестицій міської ради	з 2022 постійно
Активна участь у програмі Horizon, зокрема через співпрацю бізнесу та науки.	Департамент економіки і інвестицій міської ради	з 2022 постійно

Зелений перехід – перехід країни до циркулярної/зеленої економіки, перехід на чисту енергетику, використання сучасних екологічних технологій та процесів, залучення зелених інвестицій, тощо. В Україні термін, головним чином, асоціюється з «зеленим енергетичним переходом», оскільки у 2020 році Міністерство енергетики України презентувало концепцію «зеленого» енергетичного переходу України до 2050 року, де наголос робиться на декарбонізацію енергетики та перехід на відновлювальні джерела енергії (далі ВДЕ).

Зелена складова – умовна назва для частини процесу/явища, яка характеризується наявністю екологічних/довкіллевих елементів, норм, стандартів. Наприклад, зелена складова політики означає ту частину політики, що стосується екологічних/кліматичних питань.

Зелені інвестиції – екологічні (зелені) інвестиції передбачають процес вкладання коштів в екологічні проекти, що дозволяють рухатися у напрямку сталого розвитку.

Зелена економіка (поки що Україна не має такого поняття в своєму законодавстві). Існує дуже багато визначень цього терміну. У найпростішому розумінні зелена економіка – це економіка з низькими викидами вуглецевих сполук; яка ефективно використовує природні ресурси; яка задовольняє по максимуму інтереси всього суспільства. Модель «зеленої» економіки передбачає економічне зростання у поєднанні з екологічною стійкістю.

Цифровізація (діджиталізація) – впровадження цифрових технологій в усі сфери життя: від взаємодії між людьми до промислових виробництв, від предметів побуту до дитячих іграшок, одягу тощо. Це перехід біологічних та фізичних систем у кібербіологічні та кіберфізичні (об'єднання фізичних та

обчислювальних компонентів). Це поступове перетворення усіх державних послуг на зручні онлайн-сервіси.

Екологічні товари та послуги (термін не введений в українське законодавство) – це продукція або послуги, що надаються з основною метою: запобігання або мінімізація забруднення, деградації чи виснаження природних ресурсів; усунення забруднення повітря, води, шуму, біорізноманіття та ландшафтів; зменшення, усунення, управління забрудненням, деградацією та виснаженням природних ресурсів; здійснення інших видів діяльності, таких як моніторинг, контроль, дослідження та розробки, освіта, навчання, інформування, пов'язані з охороною довкілля чи управління ресурсами.

Сталі практики ведення бізнесу – ведення бізнесу, яке сприяє досягненню цілей сталого розвитку; ефективне поєднання соціального та екологічного компоненту в процесі діяльності.

5. Стале харчування і зелене сільське господарство

ЄЗК включає низку документів, які визначають особливості трансформації як сільського господарства і перетворення його на зелене і стале, так і перехід на систему сталого харчування. Такими документами є Стратегія «Від ферми до виделки», План дій з розвитку органічного виробництва, Стратегія ЄС з біорізноманіття до 2030 року. Вони спрямовані на зменшення екологічного та кліматичного сліду продовольчої системи ЄС і зміцнення її стійкості, забезпечення продовольчої безпеки в умовах кліматичної кризи, зміни погодних умов та втрати біорізноманіття, здійснення глобального переходу до конкурентоспроможного сталого розвитку та використання зацікавленими особами нових можливостей. У центрі стратегій – інновації, дослідження та обмін інформацією між зацікавленими сторонами.

Продовольча безпека та якість харчування – один з важливих напрямків ЄЗК, що враховує світові тенденції здорожчання продуктів харчування через ускладнення ведення сільського господарства, пов'язане з наслідками зміни клімату (посухи, повені, зневоднення, зміщення циклів посіву, обробітку та збирання врожаю тощо), а також через нераціональне споживання і продукування значної кількості харчових відходів.

Для комплексної роботи планується:

Захід	Відповідальний	Термін
Розробка та прийняття окремої Стратегії міської сталої продовольчої політики та міського зеленого сільського господарства.	Департамент економіки і інвестицій міської ради спільно з ОДА\обласною радою	2022
Доеднання до європейських ініціатив сталих продовольчих політик у містах.	Департамент економіки і	з 2022

	інвестицій міської ради	
Стимулювання закупівлі органічних та екологічно безпечних місцевих продуктів харчування школами, дитячими садками, лікарнями, іншими комунальними установами.	Департаменти міської ради: освіти, охорони здоров'я, культури	постійно
Партнерство між владою, бізнесом та громадськістю для вирішення конкретних питань поводження з харчовими відходами залежно від потреб громади.	Департамент економіки і інвестицій міської ради	постійно
Підтримка місцевих виробників через популяризацію їхньої продукції, громадських ініціатив та стартапів у сфері сталого харчування.	Департамент економіки і інвестицій міської ради	постійно
Розробка міської програми розвитку аграрного сектору на 2023-2024 роки	Департамент економіки і інвестицій міської ради	2022

Стала продовольча політика – така політика, що забезпечує сталі способи задоволення нинішніх потреб суспільства у продовольстві та текстилі, без шкоди для здатності нинішніх чи майбутніх поколінь задовольняти свої потреби та ґрунтується на розумінні екосистемних послуг.

Стале харчування – це безпечна та здорова їжа. Вона виробляється без небезпечних пестицидів та хімікатів, антибіотиків або добавок, що сприяють росту.

Стале виробництво продуктів харчування – це метод виробництва з використанням процесів та систем, які не забруднюють навколишнє середовище, економно споживають енергію та природні ресурси, є економічно ефективними, безпечними для працівників, громад та споживачів і не підривають потреби майбутніх поколінь.

Зелене сільськогосподарське виробництво – це вид сільського господарства, який зосереджений на вирощуванні багаторічних сільськогосподарських культур та худоби з мінімальним впливом на навколишнє середовище, що забезпечує хороший баланс між потребою у виробництві продуктів харчування та збереженням екосистеми і навколишнього середовища. Це господарство спрямоване на збереження води, скорочення використання добрив та пестицидів та сприяння біорізноманіттю вирощуваних культур і екосистеми. Стале сільське господарство також зосереджено на підтримці економічної стабільності ферм та допомозі фермерам покращити їх забезпечення технікою та якість життя.

Продовольча безпека – це здатність держави задовольняти потреби населення в харчуванні на рівні не нижче медичних обґрунтованих норм, гарантована наявністю відповідних ресурсів, потенціалом внутрішнього виробництва, незалежно від внутрішніх і зовнішніх умов (погроз) спроможність забезпечити сприятливу демографічну динаміку, збереження генофонду нації, сталість розвитку, інтеграцію країни у світовий економічний простір, суверенітет і незалежність. (Із Закону України «Про основи продовольчої безпеки України»).

6. Відходи

Питання відходів у ЄЗК розглядається в контексті циркулярної економіки та сталої промислової політики. Основне завдання промислової стратегії – прискорити перехід промисловості на сталу модель інклюзивного зростання. Серед першочергових завдань – декарбонізація енерго-інтенсивних секторів, забезпечення достовірної інформації про «зелені» товари, реформа законодавства з питань відходів, розвиток цифрового сектору. На виконання ЄЗК у березні 2020 року вже були прийняті Нова промислова стратегія, План дій з циркулярної економіки, Стратегія про формування цифрового майбутнього Європи.

Для комплексної роботи у сфері відходів планується:

Захід	Відповідальний	Термін
Розробка і втілення в життя концепції «Місто нуль відходів» \ стратегії або плану дій поводження з відходами, спрямованого на Вінницьку міську територіальну громаду.	Департаменти міської ради: економіки і інвестицій, комунального господарства та благоустрою, відділ по розвитку об'єднань співвласників багатоквартирних будинків, Асоціація органів самоорганізації населення	2023
Закріплення принципів циркулярної економіки в галузевих документах та Плані переходу до зеленої економіки.	Департамент економіки і інвестицій міської ради	2024
Вивчення та використання кращих практик європейських міст, зокрема у сфері	Департаменти міської ради:	постійно

зменшення генерації відходів та розумного споживання.	економіки і інвестицій, комунального господарства та благоустрою	
Залучення «зелених» інвестицій у сферу поводження з відходами.	Департамент економіки і інвестицій міської ради	постійно

Принципи циркулярної економіки – відновлення ресурсів, переробка вторинної сировини, перехід від викопного палива до використання відновлюваних джерел енергії. Циркулярна економіка (або економіка замкненого циклу) – модель економічного розвитку, заснована на відновленні та раціональному споживанні ресурсів, альтернатива традиційній, лінійній економіці. Характеризується створенням нових альтернативних економічних підходів, завданням яких є мінімізація негативного впливу людини на довкілля.

7. Стала та розумна мобільність

Основне завдання Європейського зеленого курсу – скорочення викидів парникових газів у секторі транспорту на 90% до 2050 року.

Питання збалансованого функціонування транспортної системи міста розглядається важливим елементом сталого екологічного розвитку. Тому Вінниця декларує орієнтацію на стримування зростання кількості автомобільного транспорту в місті, оптимізацію сфери паркування, використання альтернативного та екологічно безпечних видів міської мобільності. Серед стратегічних цілей громади – покращення мобільності.

Вінниця позиціонує себе як місто коротких шляхів, у якому пріоритетність транспорту будується за наступним принципом: пішоходи, велосипедисти, громадський транспорт, автомобілі.

Декларування підтримки смарт мобільності та цифровізації транспортного сектору у місті вимагає більш практичних дій, тому для комплексної роботи з цією темою планується:

Захід	Відповідальний	Термін
Купівля громадських транспортних засобів з нульовими викидами. Заміна всіх старих одиниць.	Департамент енергетики, транспорту та зв'язку міської ради, КП «ВТК»	2025
Залучення інвестицій для розвитку безпечної та екологічно чистої транспортної інфраструктури.	Департамент енергетики, транспорту та зв'язку міської ради,	постійно

	КП «Аеропорт Вінниця», КП «Агенція просторового розвитку», КП «Інститут розвитку міст»	
Підтримка громадських ініціатив та стартапів у сфері сталої мобільності.	Департаменти міської ради: правової політики та якості, енергетики, транспорту та зв'язку, департамент у справах ЗМІ та зв'язків з громадськістю	постійно
Вивчення і використання кращого досвіду європейських міст через партнерства з європейськими містами.	Департамент енергетики, транспорту та зв'язку міської ради, КП «Агенція просторового розвитку», КП «Інститут розвитку міст»	постійно
Співпраця з міжнародними інституціями (в т.ч. донорськими організаціями), які підтримують розвиток зеленого транспорту/ залучення кредитів. Продовження активної співпраці з CIVITAS, SECO, GIZ, Connective Cities та ініціювання співпраці з новими мережами. Використання нових можливостей в рамках ініціативи Східного партнерства.	Департамент енергетики, транспорту та зв'язку міської ради, КП «Агенція просторового розвитку», КП «Інститут розвитку міст»	постійно
Зміцнення і продовження співпраці між владою, бізнесом та громадськістю для вирішення конкретних питань розвитку транспорту та відповідної інфраструктури.	Департамент енергетики, транспорту та зв'язку міської ради	постійно
Включення адаптаційних заходів до транспортної сфери (затінені зупинки, озеленення трамвайних колій) при розробці технічних завдань.	Департамент енергетики, транспорту та зв'язку міської ради, КП «Агенція просторового розвитку», КП «Інститут розвитку міст»	постійно

Врахування зв'язку розвитку транспортної інфраструктури з питаннями адаптації до зміни клімату в галузевих документах.	Департамент енергетики, транспорту та зв'язку міської ради, КП «Агенція просторового розвитку»	постійно
Оновлення комплексної стратегії міського транспорту і просторового розвитку Вінницької міської територіальної громади.	КП «Агенція просторового розвитку», КП «Інститут розвитку міст», Департамент енергетики, транспорту та зв'язку міської ради	2022
Розробка плану сталої мобільності.	КП «Інститут розвитку міст», КП «Агенція просторового розвитку»	2023
Звернення до уряду та Асоціації міст України для привернення уваги до проблеми збільшення частки вживаних автомобілів у місті та утилізації акумуляторів від електромобілів.	Департамент енергетики, транспорту та зв'язку міської ради	2022
В рамках оновлення комплексної Програми розвитку міського пасажирського транспорту на 2018-2023 рр. поставити амбітну мету щодо нульових викидів громадського транспорту до 2040 року.	Департамент енергетики, транспорту та зв'язку міської ради міської ради	2022
Створення зони міста з низькими викидами (центр міста, вільний від викидів).	Департамент енергетики, транспорту та зв'язку міської ради, КП «Агенція просторового розвитку»	2025

Озеленення трамвайних колій – висадка трави вздовж/між трамвайними коліями.

8. Енергетика та енергоефективність

Стратегія ЄС у сфері енергетики складається з п'яти тісно пов'язаних між собою елементів: створення єдиної інтегрованої енергетичної системи ЄС; диверсифікація джерел енергії; повністю інтегрований внутрішній ринок енергії;

енергоефективність і скорочення споживання; декарбонізація економіки і розвиток відновлювальних джерел енергії. ЄЗК передбачає перехід на ВДЕ, пошук та масштабування виробництва нових видів ВДЕ, таких як зелений водень та використання технологій уловлювання і зберігання вуглецю.

Для комплексної роботи у цій сфері планується:

Захід	Відповідальний	Термін
Вивчення можливості розвитку ВДЕ у громаді до 2030 та 2050 року.	Департамент енергетики, транспорту та зв'язку міської ради	до 2030
При оновленні Програми розвитку та утримання житлово-комунального господарства передбачити проведення заходів зі стимулювання впровадження енергозберігаючих заходів для зменшення споживання паливно-енергетичних ресурсів споживачами, а також ремонт будинків і прибудинкових територій.	Департамент житлового господарства міської ради відділ по розвитку об'єднань співвласників багатоквартирних будинків, Асоціація органів самоорганізації населення	2022
В тендерних вимогах та вимогах до ПКД враховувати умови будівництва з нульовими відходами. При проєктуванні нових будівель та елементів муніципальної інфраструктури, а також капітальних ремонтах враховувати обсяги викидів парникових газів протягом життєвого циклу, беручи за основу доповнену Директиву про енергоефективність. В процесі проведення будівельних робіт приділяти увагу компоненту захисту довкілля, ґрунту, вод та планування сталої мобільності.	Департаменти міської ради: капітального будівництва, комунального господарства та благоустрою	з 2022
Переведення комунальних закладів на енергію з ВДЕ.	Департамент енергетики, транспорту та зв'язку міської ради	з 2022

ВДЕ (відновлювані джерела енергії) – це альтернативні джерела енергії, до яких належать енергія сонячна, вітрова, геотермальна, гідротермальна, аеротермальна, енергія хвиль та припливів, гідроенергія, енергія біомаси, газу з органічних відходів, газу каналізаційно-очисних станцій, біогазів, та вторинні енергетичні ресурси, до яких належать доменний та коксівний газ, газ метан дегазації вугільних родовищ, перетворення скидного енергопотенціалу технологічних процесів. (Із Закону України «Про альтернативні джерела енергії»).

9. Освітній та інформаційний компоненти

Важливими компонентами просування ідеї зеленої трансформації Вінницької міської територіальної громади є промоційно-інформаційний та навчальний компоненти, які стосуються усіх зацікавлених сторін та усіх сфер ЄЗК, а також створення нових та використання уже існуючих партнерств (наприклад, взаємодія з сусідніми громадами, співпраця бізнесу і науки, співпраця влади та навчальних закладів тощо). Для реалізації завдань ЄЗК важливо використовувати уже існуючі європейські платформи, можливості для фінансування.

Для успішного виконання заходів ЄЗК, Угоди про зелене місто та Платформи з озеленення ЄС необхідно залучати мешканців за можливостями, які надає Європейський кліматичний пакт. Рекомендації до кожного з секторів Угоди про зелене місто включають інформаційну роботу з мешканцями, громадськістю та їх залучення до спільної роботи у п'яти ключових сферах Угоди.

У місті ведеться активна робота з молоддю, але переважно широко освітня і важко оцінити її результат. Варто залучати молодь до креативних рішень платформ ЄЗК (озеленення, збереження біорізноманіття, цифровізації, нового європейського Баугаузу), давати їм глибшу інформацію з цих тем і конкретні навички. Наприклад, курс тренінг по сферах ЄЗК і для чого вони у майбутньому потрібні, стипендія для найкращих, які будуть допомагати реалізовувати справжні проєкти міській раді. Також молоді люди можуть бути організаторами активних міських спільнот. Такі проєкти мають бути системними та мати конкретний результат (наприклад, сортування чи міське городництво у школах тощо, розробка зелених політик шкіл, садочків, університетів тощо).

Захід	Відповідальний	Термін
Включення в маркетингову стратегію постійного інформування містян та бізнесу щодо зеленої трансформації та переходу до кліматично нейтрального міста.	Департамент маркетингу міста та туризму міської ради	2022

<p>Підвищення обізнаності про переваги збереження біорізноманіття і природоорієнтовані рішення та заохочення громадян до дій по їх збереженню і впровадженню.</p>	<p>Департамент економіки і інвестицій міської ради, КП «Інститут розвитку міст»</p>	<p>постійно</p>
<p>Популяризація споживання органічної продукції та здорового способу життя мешканців міста (безкоштовні лекції про здорове харчування, спортивні гуртки для дітей, безкоштовні заняття спортом для дорослих, демонстраційні проекти з вирощування овочів і фруктів школами, садками, демонстраційні проекти для розвитку сміттєвої інфраструктури)</p>	<p>Департаменти міської ради: економіки і інвестицій, департамент у справах ЗМІ та зв'язків з громадськістю, освіти, культури; відділ молодіжної політики міської ради; комітет по фізичній культурі та спорту міської ради</p>	<p>постійно</p>
<p>Проведення широкої інформаційної кампанії по економії води та необхідності утримання дощової води з ОСББ та власниками з приватного сектору, комунальними установами. Пілотні демонстраційні проекти по утриманню (збиранню) дощової води.</p>	<p>Департаменти міської ради: економіки і інвестицій, департамент у справах ЗМІ та зв'язків з громадськістю, відділ по розвитку об'єднань співвласників багатоквартирних будинків, Асоціація органів самоорганізації населення</p>	<p>постійно</p>
<p>Підвищення обізнаності громадян для зменшення їх негативного впливу на стан повітря (спалювання трави, листя та сміття, енергоефективність та інші), вод та ґрунтів у побуті та бізнесі.</p>	<p>Департаменти міської ради: економіки і інвестицій, департамент у справах ЗМІ та зв'язків з громадськістю; КП «Муніципальна варта» міської ради</p>	<p>постійно</p>

10. Система реалізації, управління, моніторингу та оновлення Дорожньої карти заходів Вінницької міської ради для наближення до цілей Європейського зеленого курсу

Реалізація заходів Дорожньої карти передбачає виконання одночасно багатьох завдань різними структурами Вінницької міської ради за участі

багатьох партнерів, що ставить перед керівництвом громади питання раціонального управління цим доволі складним процесом.

Департамент економіки і інвестицій міської ради два рази на рік здійснює моніторинг реалізації Дорожньої карти; щорічно готує і подає на затвердження Вінницькій міській раді звіт; вивчає основні тенденції, які дотичні до екологічного розвитку громади, визначає їх впливи; формує пропозиції щодо внесення змін та доповнень, які необхідно вносити до документу як відповідь на виявлені нові загрози і можливості.

Ключові індикатори для моніторингу реалізації Дорожньої карти будуть розроблені та доповнені після проведення комплексу досліджень та аналітики ключових компонентів. В першу чергу йде мова про проведення оцінки вразливості міста до змін клімату, результат якої визначить основні показники, досягнення яких створить умови для досягнення міської кліматичної нейтральності.

Міський голова

С.Моргунов

Департамент економіки і інвестицій міської ради

Юзвак Світлана Петрівна

Начальник відділу з охорони довкілля та моніторингу якості атмосферного повітря